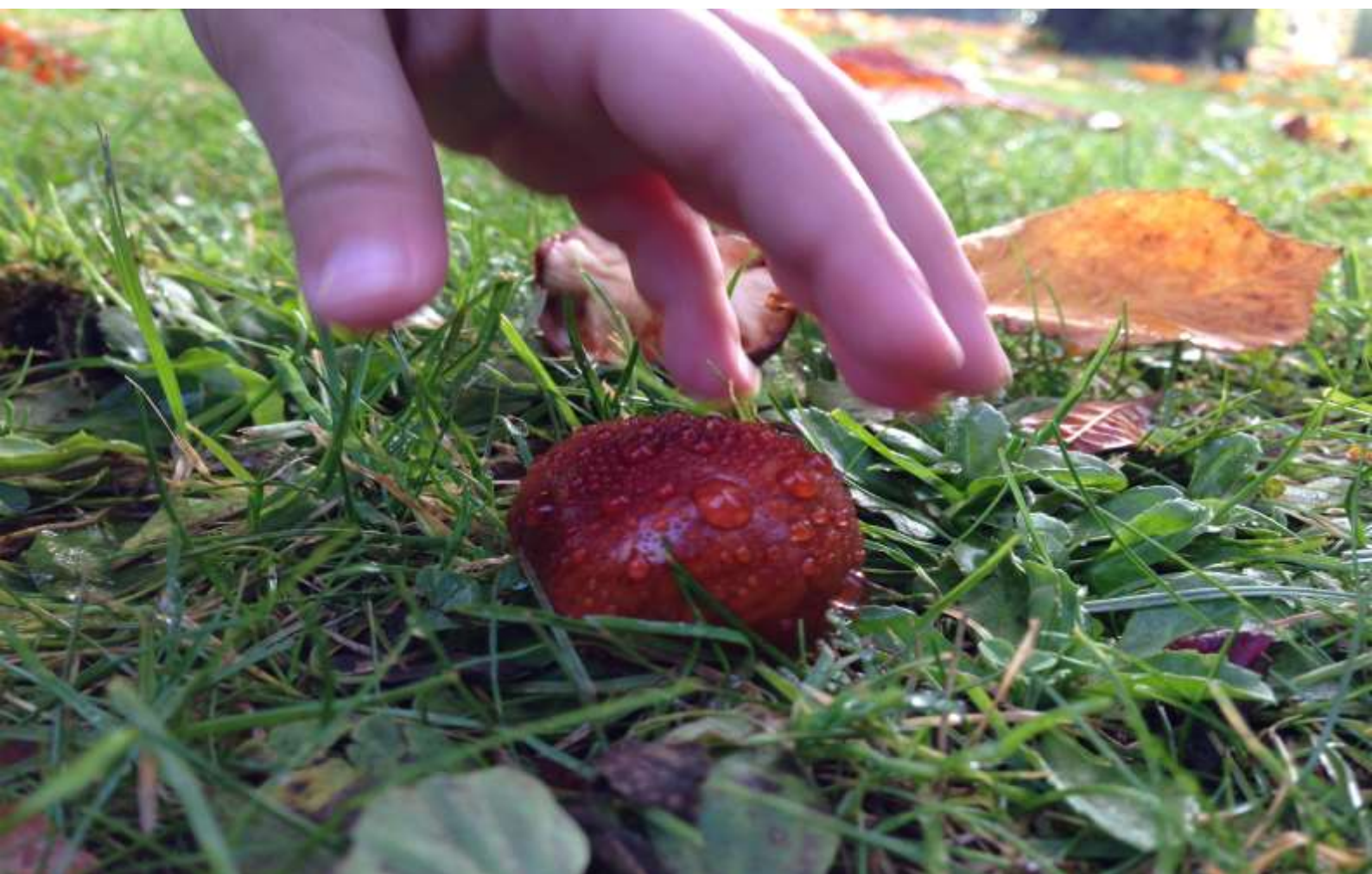

Pædagogisk læreplan for Molevitten 2019/2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

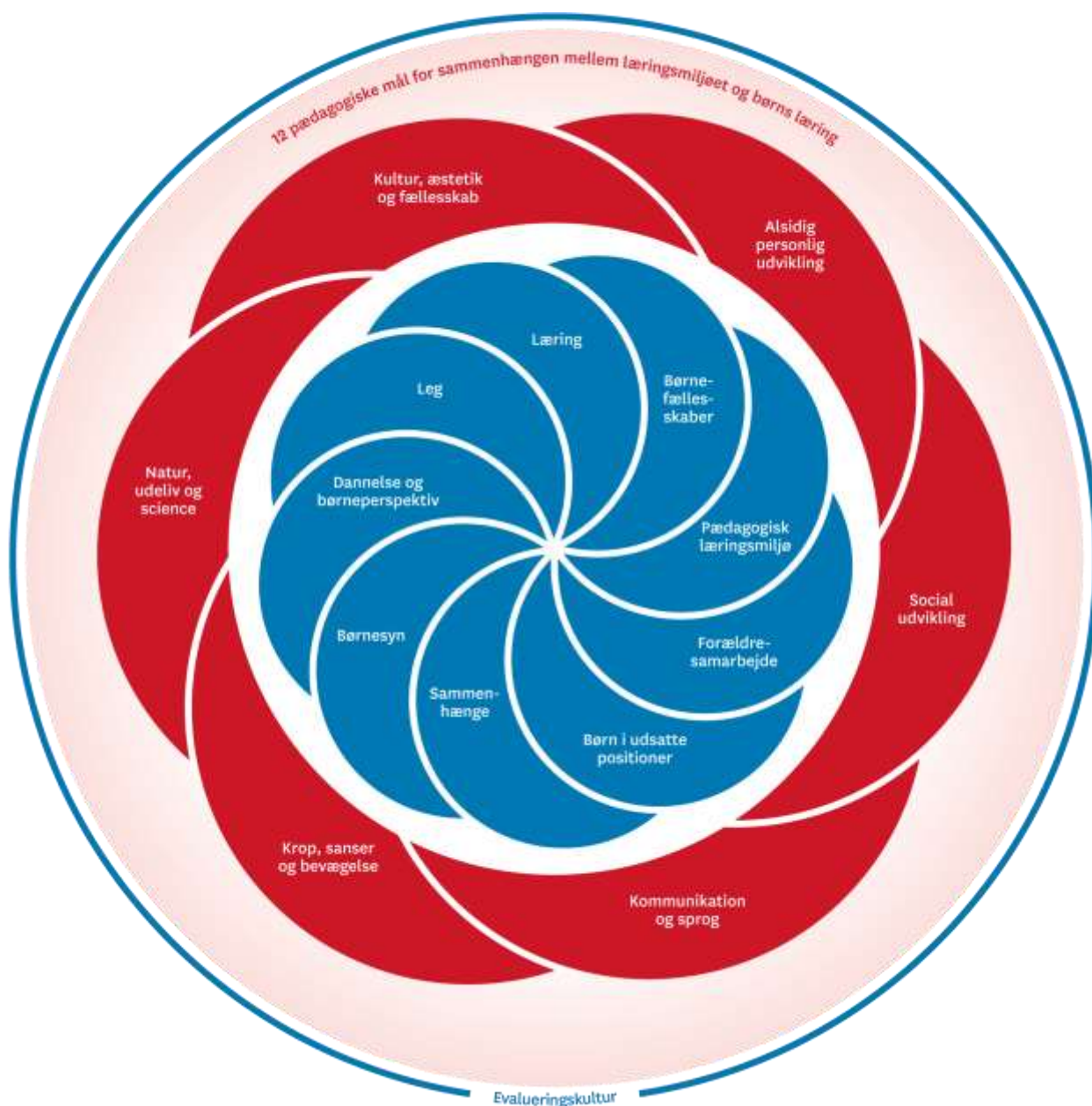
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Molevitten åbnede i den nuværende form januar 2019. Huset grundstamme består af en mindre vuggestue samt en mindre børnehave fra området. Ved flytningen til den nuværende adresse kom de to enheder under samme tag samtidig med huset blev udvidet med 4 vuggestuegrupper og 2 børnehavegrupper. Sammenlægningsprocessen er fortsat i gang på både et praktisk og pædagogisk niveau samt på et overordnet ledelsesmæssigt og medarbejder kultur niveau.

Loven om den styrkede Læreplan, der er kommet stort sideløbende med Molevittens nuværende forms dannelse, er derfor et kærkomment redskab til at få en proces omkring en formulering af et pædagogisk grundlag for Molevitten frem med henblik på at skabe et solidt funderet læringsmiljø, i Molevittens nye rammer.

I henhold til tidsplanen for færdiggørelse af den pædagogisk Læreplan, er dog en tidsmæssig forskydning, hvor det ikke giver mening at kunne formulere et solidt pædagogisk grundlag baseret på høj kvalitet. Vi har brugt årets første 8 mdr. på rekruttering af nye medarbejdere og på tilknytningsrelationer til 160 familier samt praktiske anvendelse af læringsmiljøets rammer. Vi har lagt en strategi for implementering af Den styrkede Pædagogiske Læreplan og processen er påbegyndt i september 2019.

Vi har indgået en aftale med en proceskonsulent, der sammen med ledelsen skal understøtte vejen til både en skriftlig Læreplan, og endnu vigtigere til et fællesskabende pædagogisk grundlag, der understøtter relations læringspædagogikken og skaber et levende læringsmiljø, hvor børn i Molevitten lærer, dannes, udvikles og glædes. Da den proces tager tid og vi ønsker at give vores nye hus tid til en velreflekteret Læreplan, skal denne Læreplan ansues, som et dokument i kontinuerlig proces og der vil løbende blive tilføjet og ændret i dokumentet i takt med implementeringen forløber. I det hele taget er det en værdi i Molevitten fortløbende at være i proces, så veje hvormed vi sammen med børn og forældre arbejder i huset, altid vil være i proces, om end vores pædagogiske grundlag altid vil ligge som en retning hvormed der skabes mening.

Molevitten er en integreret 0-6 års institution på Vesterbro normeret til 72 vuggestuebørn (seks stuer) og 88 børnehalebørn (fire grupper). Molevitten har til huse i nederste etage i en etage beboelse og er en del af Carlsberg byen. Vuggestuens legepladser er to atriumgårde som ligger inde i bygningen. Børnehavens legeplads ligger udenfor i forbindelse med bygningen og er tænkt ind som en have med jordbærplanter, bærbuske og frugttræer. Huset er en åbenplaninstitution og børnene kan færdes i hele huset.

Molevitten har et økologisk og bæredygtigt perspektiv, ikke blot på naturformidlingen og i vores praktiske hverdag, men også pædagogisk. At være økologisk og bæredygtig i tanke og værdi kræver fastsatte rammer, principper og retning. Derfor har vi en pædagogisk retning vi kalder Relationslæring – hvilket indikerer vi arbejder med læring i relationer.

Vi har fokus på kvalitets- og kompetenceudvikling både for børn og personale. Og med kvalitet mener vi at arbejde i æstetiske læreprocesser i et børnefokuseret læringsmiljø. Vi arbejder med tilknytnings- og udviklingspsykologiske teorier, som baggrundsviden for vores praksis. At se barnet både indefra og udefra er essensen af vores arbejde. Indtryk, udtryk og ikke mindst aftryk er alle børns ret.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Målet med vores arbejde er, at når børnene forlader Molevitten og drager videre ud i livet er rustet med social, personlig og kommunikativ intelligens:

- at børnene evner at varetage egne og andres følelser, emotioner og adfærd på en hensigtsmæssig måde
- at børnenes selvværd og selvfølelse er styrket og de tillidsfuld møder verden
- at de kan mærke egne grænser og have modet til at sige til og fra
- at de evner at kommunikere sig selv og andre ind i et fællesskab
- at de er blevet præsenteret for en bred vifte af oplevelser, de kan tage med sig til yderligere læring og fornøjelse
- at de har lært betydningen af et godt venskab og et godt fællesskab

Børnesyn

Vi har valgt at lade begrebet anerkendelse beskrive vores børnesyn.

Anerkendelse er et bredt begreb, der anvendes meget i pædagogiske sammenhænge. I betydningsordbøger betyder det godkendelse eller værdsættelse og som sådan et begreb der siger, "Jeg godkender og værdsætter den du er." I Molevittens pædagogiske praksis oversættes dette til at møde det enkelte barn, den enkelte forælder, den enkelte kollega, den pædagogiske praksis, lige der hvor den enkelte er - lige nu og lige her.

Vores opfattelse af anerkendelse udspringer bl.a af Daniel Sterns udviklingspsykologiske teorier om spædbarnets verden. Daniel Sterns teori fokuserer på kommunikation og relationer mellem mennesker og Stern tilskriver barnet langt større autonomi og egen udvikling end den tidligere udviklingspsykologiske stadietænkning. Barnet følger ikke et skema for indlæring, hvor først det ene skal læres inden det næste kan læres - barnet er unikt i sit væsen, hvilket gør at det er det så vigtigt at basere samværet med børn på at møde barnet der, hvor det er.

Alle børn, såvel som voksne har behov for at realisere sig selv, leve "det gode liv"; dvs. føle sit eget selvværd, vise sin egen selvtillid og selvagtelse og for at individet skal kunne komme overens med sit eget indre og skabe en identitet, skal individet anerkendes for det, der er. Hvilket ikke er det samme som at det der er, er hensigtsmæssigt er der. Med til individets behov for anerkendelse for at blive mødt, hører også individets behov for social anerkendelse. Det er derfor vigtigt at lære også at tage hensyn til at andre er på det samme identitetsarbejde, som en selv.

Vi arbejder ud fra en anerkendelse af at alle har behov for at blive mødt og forstået og at der i et fællesskab også hører til, at man kan anerkende andres behov for at blive mødt og forstået. Det er vigtigt at slå fast at anerkendelse intet har med behovsopfyldelse at gøre - det er ros og det er noget ganske andet end anerkendelse.

Dannelse og børneperspektiv

Vores udviklingspsykologiske udgangspunkt tager afsæt i Daniel Sterns teorier om det tidlige kompetente barn. Det barn der gennem anerkendelse vokser op med selvfølelse og selvværd integreret i personligheden. De anerkendende relationer har en afgørende betydning for barnet der vokser op i et moderne samfund - børn færdes i dag i mange forskellige arenaer og det kræves af både store og små at kunne forholde sig til livets valgmuligheder.

Vores dannelsesperspektiv er præget af plads til kulturelle og sociale forskelligheder. Vi ser forskellighed som en realitet og arbejder med den ressource forskellighed kan komme til udtryk i, i et stort hus med mange relationer. Vi er samtidig et hus med en retning på den pædagogiske praksis, som giver ro og tryghed til at læringspotentialer kan vokse og udvikle sig. Ikke kun af sig selv, men i faciliterede læreprocesser.

Familiære og sociale forhold kan betyde, at ikke alle har samme forudsætninger med sig ind i institutionslivet og livet i det hele taget. Det hjælper vi med at italesætte og anvender både vores viden og praksisrelaterede kompetencer.

Leg

At inddrage børn sammen med den voksne i institutionens praktiske aktiviteter og i pædagogiske forløb af kortere eller længere varighed. Aktiviteter der er konkrete, sanselige og har øjensynlige afslutninger og måltethed. Det der er afgørende er, at aktiviteten medieres af en voksen, idet opmærksomhedens rettedhed ikke er en evne, der modnes af sig selv.

Udover de vokseninitierede aktiviteter og den praktiske hverdag, er det vigtigt at der gives rum til børnenes bearbejdning af de kognitive, emotionelle og sociale processer der igangsættes i børnenes indre. De bearbejdninger foregår i legen, som en integrerende mekanisme, hvor børn hengiver sig til de følelser, relationer, idéer, færdigheder, kompetencer og den viden de har taget til sig som input.

Børnene leger med genstande, med ord, med betydninger, de spiller roller, skaber og forandrer regler, de forklarer og forhandler og de strukturerer, alt sammen for at forstå og konstruere deres verden og ikke mindst i en daginstitutionsramme, tilegne sig sociale og kulturelle processer og træde ind i deltagelse af et fællesskab. I legen udviser børnene deres aktuelle præstationsniveau, i leg alene eller i leg med et eller flere børn.

I legen viser børnene desuden deres potentielle niveau for næste udviklingszone, et begreb hentet hos Lev Vygotsky, derfor er det et vigtigt pædagogisk arbejde at være iagttagende overfor børnenes lege, det er i disse øjeblikke man ser børnenes tilgange til læring og til de sociale processer og det er ikke mindst her pædagogen kan tilrettelægge initierede kommende aktiviteter ud fra at se og fortolke de spor børnene følger. Det er i høj grad at se hvilke sociale og kulturelle processer børnene har med hinanden og i nogle tilfælde bliver det den voksnes opgave at intervenere i børnenes samspil og konflikter. Enten ved at nogle børn skal gives plads i fællesskabet eller nogle børn skal gives plads til at give andre plads - demokratisk opdragelse er ikke naturgiven. Det skal læres og de voksne må vise børnene vejen. Derfor er det yderst vigtigt at pædagogen er bevidst om sin rolle og kan veksle mellem at være foran, ved siden af og bagved barnet/børnene.

Vi er i Molevitten optaget af at give plads og tid til ro med børnene, så man gives frirummet til arbejdet med læring af opmærksomhedens rettedhed og kan abstrahere fra potentielle afbrydelser. Afbrydelser fra kollegaer og forældre der vil snakke og fra kimende telefoner i situationer som ved måltidet, ved samlinger, ved aktiviteter med en voksen, ved højtlesning m.m., alle situationer hvor børnene opøver deres viljestyrede opmærksomhed eller om man vil, koncentrationsevne.

Læring

Læring handler om, at pædagoger er med til at udvikle færdigheder og kundskaber hos børn, både gennem planlagte forløb og ved at skabe rammerne for den uformelle læring. Læring knytter sig til flere forståelser, f.eks. kognitiv, emotionel, social og kropslig læring.

Læring sker altid i en kontekst.

Relationen mellem det enkelte barn, pædagogen og den sociale kontekst har stor betydning for, hvilke færdigheder og kundskaber børnene tilegner sig. Den sproglige udvikling handler f.eks. om, hvad vi ser, hvad vi laver og taler om og er afhængig af institutionens, forældrenes, børnenes egne og børnekulturens interessefelter. Fx vil børn i byen kunne ord som børn på landet ikke kan og omvendt.

Når vi skaber rammerne for børns læreprocesser, gør vi det ud fra viden om hvilke aktiviteter, lege og samværsformer, der er alderssvarende og til viden om børns fysiske og mentale udvikling samt kendskab til det enkelte barns nærmeste udviklingszone. Vi er bevidste om at vi har stor betydning for, hvad børn har mulighed for at lære og hvordan de bearbejder det lærte. At der også skabes både fysiske og mentale rum for at læreprocesser kan indlejres i den enkelte - udvikling kræver mentale pauser i hverdagen. Som fx når vi laver perleplader i børnehaven, så slapper vi lidt af og hyggesnakker eller når en i vuggestuen ligger og flyder på madrassen med børnene. Det betyder, at pædagoger ikke alene har opmærksomhed på, hvad der læres på det formelle plan, men også på hvilken læring, der ligger i institutionens kultur, strukturer, regler og samværsformer.

Vi anvender et begreb 'den pædagogiske bagdør' i vores aktiviteter med børnene. Den pædagogiske bagdør betyder, at et barn altid kan trække sig fra en aktivitet eller pædagogen kan gøre aktiviteten bøjelig for barnets deltagelse på et niveau der passer barnet, uden at barnet bliver udstillet.

Bagdøren kan også bruges som en 'time-out', hvor barnet enten selv tager en pause eller pædagogen giver barnet en pause, for så senere at træde ind i aktiviteten igen.

De pædagogiske læreplaner danner grundlag for beskrivelsen af børns formaliserede læreprocesser. Læring udvikles imidlertid ikke kun gennem bevidste og planlagte forløb, men foregår lige så meget uformelt i forskellige sociale sammenhænge.

Børnefællesskaber

I det fællesskab vi indgår i har vi mulighed for at opøve sociale, personlige, kulturelle, sproglige og empatiske kompetencer. Vi lægger vægt på fællesskabelsen, de samarbejdende fællesskaber, det fælles skabende. Fællesskaber skabes hele tiden, når individer handler og et centralt pædagogisk mål er at opøve evnen til fælleskabende handlinger. Disse er kommunikative handlinger, der forbinder mennesker med hinanden og som bygger på den forestilling, at menneskets eksistens er social samt konstant i gang med at genskabe og forny sociale relationer.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

De pædagogiske læreplaner danner grundlag for beskrivelsen af børns formaliserede læreprocesser. Læring udvikles imidlertid ikke kun gennem bevidste og planlagte forløb, men foregår lige så meget uformelt i forskellige sociale sammenhænge.

I Molevitten støttes børnene og der skabes rum og rammer for deres læreprocesser ved:

- at etablere tydelige og udfordrende rammer for børnenes udfoldelsesmuligheder
- at møde barnet i den udvikling zone, det selv er på vej til
- at planlægge og sætte forskelligartede aktiviteter i gang
- at støtte børnene i at indgå i forskellige aktiviteter og gøremål i hverdagen
- at børnene kan etablere deres egne lærings- og udviklingsrum, med plads til udvikling af

egen legekultur, venskaber, fællesskaber eller gruppedannelser

- at støtte børnenes muligheder for at lære af hinanden ved at erfare, undersøge og eksperimentere sammen

Vi organiserer det pædagogiske arbejde. Det betyder, at vi hver uge tilrettelægger aktiviteter, og det overvejes altid nøje hvilke børn, der skal deltage i hvilke aktiviteter for at støtte barnet bedst muligt.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældrene indgår i et partnerskab med Molevitten, hvor forældrene forpligter sig til at indgå i de rammer der er sættes af Molevittens relationslæringsmodel. Molevitten skal tydeliggøre hvad forældrene kan forvente sig af Molevitten og tydeliggøre hvordan vi forventer forældrene kan støtte op om rammerne. Forældrene skal ikke være i tvivl om vi vil deres børn det bedste og det er med udgangspunkt i barnets trivsel og læring vi arbejder sammen med forældrene.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn har særlige behov. Men ikke alle børn har brug for samme vej til at få de behov dækket. Vi forsøger med vores kendskab til de enkelte børn at styrke dem på alle områder og arbejde ud fra det enkelte barns kompetencer, for på denne måde at få fat i de udfordringer der evt. måtte væ-

re.

Af mange forskellige årsager kan der være enkelte børn, der har brug for mere opmærksomhed i kortere eller mere vedvarende perioder. Der kan også opstå dynamikker i en børnegruppe, der kræver en ekstra målrettet indsats.

Disse forhold arbejder vi med i et mere socialpædagogisk regi, hvor problematikkerne observeres og de rette hjælpeforanstaltninger diskuteres og sættes i værk, internt og med forældrene til de pågældende børn. Ofte arbejder vi sammen med talepædagog, psykolog, institutionsocialrådgiver og sundhedsplejerske i det ressource-team der er tilknyttet institutionen.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

De kommende skolebørn bliver automatisk en del af Molevittens skolegruppe. Skolegruppen starter op allerede i oktober måned, året før skolestart. Som udgangspunkt er skolegruppen til at starte med samlet minimum 1 dag om ugen og løbende bliver det flere gange om ugen.

Den overordnede vision med skolegruppen er at gøre børnene parate til at starte i skole og ruste dem til at håndtere det skoleliv, de er på vej til. Det betyder, at vi arbejder pædagogiske og professionelt dels med færdigheder, og ikke mindst med de sociale kompetencer.

Vi har fokus på det enkelte barns færdigheder, sociale kompetencer og evne til at indgår i fællesskaber. På tværs af opgaver, pædagogiske aktiviteter og lege, støtter vi børnene i at:

- forstå en opgave – fx tegne en bondegård, med et gult hus og en brun hest, hvis det er sådan opgaven lyder.
- Modtage kollektive beskeder, som bliver hverdag fra første skoledag

- Håndtere en konflikt og hvilke redskaber, de kan ty til, hvis det er svært
- Bryde ind på en leg og sige ja til fællesskabet, også når man ikke er helt enig i det, de andre vil lege.
- Behovsudsætte, da det bliver en del af skoledage at kunne stå i kø, vente på tur osv.

Skolegruppen er meget populær blandt både børn og det pædagogiske personale, da børnene er så klar på mere læring og større udfordringer, og det giver alt andet lige, mulighed for at arbejde med børnene på et nyt niveau – fx at læse sværere bøger med børnene, tage på længere og anderledes ture ud af huset eller tage i teater til lidt større forestillinger. Dagene med skolegruppen er noget alle børn ser frem til.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

En vigtig opgave for et godt børnemiljø er tilrettelæggelse af æstetisk virksomhed. Pædagogerne må besidde evnen til selv at lade fantasien skabe samt beherske en grad af færdigheder om materialer og teknikker. Da den æstetiske oplevelse er en individuel oplevelse, er æstetiske læreprocesser ikke en rationel og hurtig vej til opnåelse af fastsatte mål. Snarere er de omveje at gå i bestræbelserne på at gribe livet i dens fulde udfoldelse. Vigtigt er det derfor at æstetisk virksomhed fordres med tillid og glæde, tid og rum samt oplevelser og åbenhed.

Vi arbejder med Tryghedscirklen og med at se barnet indefra. Det er pædagogernes ansvar at un-

derstøtte og være en sikker base for børnenes udforskning af verden, opmuntre og sætte rammen herfor. Samt at være den trygge havn, børnene kan vende sig mod, når følelserne skal organiseres og der er brug for omsorg.

Det er Molevittens opgave at tilbyde et tilpas udfordrende læringsmiljø, som ikke fejer stenene væk fra børnenes vej. De skal ud til kanten af den nærmeste udviklingszone. De skal lære om livets med- og modgang, omgivet af pædagoger, der er konfliktløsende og ikke konfliktlødere.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det altafgørende for overhovedet at lære og være er, at barnet er omgivet af engagerede og medlevende voksne, der værdsætter og anerkender det. Vi bruger derfor en del tid på blot at være sammen med børnene og være lydhøre overfor de ting, de siger og gør; og vi prioriterer at bruge energi og ressourcer til at lytte og have dialoger med børnene, for at hjælpe dem med at opleve sig selv i samspil

med andre og lære egne svagheder og styrker at kende. Dette med henblik på, at barnet over tid lærer at se og forstå sig selv i samspil med omverdenen. Det kræver et indgående relations arbejde fra personalet at engagere sig i børnenes personligheder.

Da vi er en institution med mange børn og voksne prioriterer vi, at lave aktiviteter i grupper med få deltagere. Det skaber muligheder for, at børnene i højere grad kan sætte egne spor i aktiviteten og være medvirkende til, at det bliver en sjov, spændende og udfordrende aktivitet; samt nok så vigtigt giver det de voksne muligheder for at fordybe sig i aktiviteten og børnene.

Vi dokumenterer primært vores hverdag via kbh/barn men også med fotos, der hænger i børnehøjde. Det giver anledning for barnet til at fortælle om dagen i institutionen, hvilket er med til at styrke barnets følelse af at være set, anerkendt og følelsen af, at ens indsats er noget værd for sammenhængen. Samt lejlighed til at opleve oplevelsen igen, måske på nye måder.

Når vi arbejder med at gøre børn selvhjulpne i hverdagen mht. af- og påklædning, håndvask, spise, rydde op osv., så er det ikke for, at de voksne skal slippe for arbejdet. Så er det fordi børn vokser af at der stilles passende krav og udfordringer til dem. 'Se jeg kan selv', siger det lille barn. 'Jeg er bare sej', siger det lidt større barn. Og børn skal gives den tillid deres kompetencer tilsiger dem.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder bevidst med at fremme børnenes relationelle udvikling og anser dette arbejde som institutionens ypperste opgave i fællesskabets ånd. Vi gør børnene opmærksomme på hinanden og hinandens kompetencer. I vores samlinger øver vi børnene i at lytte til hinanden og få øjnene op for andres behov. Gennem forskellige aktiviteter øver vi børnene i at overholde regler og fx lære at tabe i spil uden at "verden går under". Vi øver børnene i forhandlings kompetencer fx at lave aftaler, for eksempel når de leger voldsomme lege eller slås med hinanden for sjov.

Børnene anvender legen til at fremme de sociale kompetencer. I legen relaterer børnene sig til omverdenen, hvor det i første omgang er den fysiske verden barnet får viden om og dernæst eksperimenterer barnet med de sociale roller og relationer. Børnene begynder langsomt at lege med hinanden og i legen afprøver børnene hinanden og deres sociale færdigheder. Det er gennem legen, børnene udvikler redskaber til at forstå omverdenen og løse konflikter. Legen er afgørende for barnets følelse af at være i harmoni med det omgivende samfund og dets udvikling af psykisk sundhed. Legen er den bedste aktivitet til at udvikle sociale kompetencer samt til styrkelse af identiteten, idet det er i samspil med andre, et menneske lærer sig selv at kende.

Foruden den friske luft børnene får, når de er på legepladsen, så er legepladsen samtidig et rum for, at børnene kan skabe et frirum i mindre grupper, hvor der er plads til store armbevægelser og

udfoldelse af sociale kompetencer.

I børns favntag med livet og i relationerne til andre opstår der ofte konflikter. Det lærer man af. Ofte er det nødvendigt at de voksne med deres viden byder ind i lege og konflikter og hjælper børnene til at løse disse hensigtsmæssigt, så alle parter går derfra en brugbar erfaring rigere.

Fjerner man stenene på barnets vej, så lærer det ikke selv at tømme skoen senere i livet - og så kan det komme til gøre ondt, at gå videre ud i livet.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt, at de voksne beskriver deres handlinger med ord. Derved lærer børnene en masse ord og begreber som de, når de har hørt dem tilstrækkeligt mange gange, selv begynder at bruge. F.eks. sige "Nu sætter jeg mig på stolen", så børnene får ordet for genstanden, man sætter sig på samtidig med handleordet også italesættes.

At læse bøger og fortælle historier er endnu et vigtigt element i børns tilegnelse af sproget. På samme måde er rim og remser, sang og musik med til at give rytme i sproget. Børns iboende musiske kompetence er en vigtig del for tilegnelsen af det verbale sprog. Vi forsøger derfor at få det rytmiske ind i hverdagen, kombineret med de mere planlagte forløb. Vi er ligeledes opmærksomme på børnenes egne spontane ytringer i form af vrøvlesange, lyde, nynnen osv.

Vi øver børnene i at tale i større grupper ved vores samlinger. Dette både for at styrke det ekpressive sprog, men også for at skabe en fællesskabsfølelse - at være en del af en gruppe, hvor man taler sammen, lytter til hinanden og har det trygt og rart. At turde tage ordet og også overdrage ordet til andre. Allerede i 3-årsalderen starter vi med at lære børnene at række hånden op i samlinger.

Når børnene starter i børnehaven, vil de børn, der har behov få vurderet deres sprogkunnen via et sprogvurderingsskema. Pædagogerne vurderer desuden altid et barns sproglige udvikling og hvis det findes relevant, inddrages en talepædagog. Dette er generelt for alle børn, men der vil

være specielt fokus på tosprogede børns sprogudvikling. Sprogarbejdet er en integreret del af dagligdagen.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Når kroppen bevæger sig, bevæges kroppen. Børn bevæger sig. Det er vigtigt i forhold til deres almene udvikling, at de bruger deres krop. Ligeledes er det vigtigt hvilken energi, vi kommer i børnene i løbet af dagen. Derfor skal vores måltidspolitik også ses i relation til dette tema. Vi opfordrer derfor konstant børnene til at gøre så mange ting, som muligt selv. Gå, kravle op og ned på stolen, tage tøj af og på, selv lægge bleen i affaldsspanden, dække borde osv..., alt sammen dagligdags gøremål, der styrker børnenes fornemmelse for deres egen krops muligheder.

Børn oplever med hele kroppen og bruger alle deres sanser, når de bearbejder oplevelser. Krop, tanke og bevidsthed er tæt forbundne. Kroppen er i sig selv en tankevirksomhed; det lille barns krop fortæller, agerer, sanser og erkender 'Se, jeg kan'. Kroppens sansninger og erfaringer danner basis for at frembringe mening og betydning. Vi tager udgangspunkt i børnenes ståsted og udfordrer dem på det niveau, de er på ved for eksempel at tilbyde:

- - Musik/dans/rytmik/yoga
- - Drama
- - Løbetur (også på løbecykler),
- - Boldspil/regellege
- - Motoriske redskabslege
- - Udflugter i naturen og i nærmiljøet

- - Øve børnene i at tage deres tøj af og på

Husets borde, stole, ribber, gynger og legepladsen m.m. samt ture i naturen bruges af børnene til at udfordre deres grovmotorik. Fysisk aktivitet er afgørende for knoglesundheden resten af livet, derfor bruger vi det udendørs rum og naturen, hvor muligheden for at lave vægtbærende aktiviteter, som løb, hop og kravle op og ned øges. Finmotorikken øves blandt andet når børnene maler, tegner, klipper, leger med modellervoks og kartoffelmel, perler, pastaskruer, bønner osv. og når de spiser.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi tager på ture ud i naturen for at sanse og opleve plante- og dyrelivet. På turene kan man få et kendskab til naturen, få åbnet sine sanser, man kan opleve årstiderne skifte og blive opmærksom på den jord, vi lever på.

Livet på legepladsen og i nærmiljøet kan også give naturoplevelser. Man kan finde insekter, plante blomsterløg og huske at "den dér blomst plantede jeg for længe siden". Børnene bliver opmærksomme på, at byen også rummer naturoplevelser og at naturen er noget, vi skal værne om.

Børnene er ikke styret af et behov for målrettet viden og information, men styret af lysten til at opleve og undersøge verden helt konkret. Det er pædagogernes ansvar at iscenesætte rammer, der kan fordre opmærksomhed, aktiv sansning, undersøgelser og eksperimenterne, så børnene kan udvikle og kvalificere deres lege verden selv. Naturen fordrer rig mulighed for de fire elementer i den kropslig-sanssemæssige læring: iagttage, undersøge, eksperimentere og øve sig. Denne tilgang understøtter et børneperspektiv på science.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Æstetiske læreprocesser

I den græske filosofi har ordet æstetik to betydninger: dels den kundskab, man får gennem sanser og følelser, dels læren om det skønne. I faglig pædagogisk betydning er en æstetisk oplevelse en oplevelse, som involverer følelser og sanser oplevet gennem kropsliggjort erfaringer og som står i modpol til kundskaber oplevet gennem tanker og forstand.

En æstetisk oplevelse kan fx være de følelser et maleri kan tilbyde os, når vi betragter det eller de følelser musik kan sætte i gang. I en æstetisk læreproces, som også kunne kaldes en aktivt skabende proces, foregår der altid en vekselvirkning mellem at modtage indtryk og at skabe udtryk. Fx ville man være påvirket af de følelser et maleri har givet os, når vi maler eller musikken vil sætte os i bestemte stemninger. Æstetiske læreprocesser tilbyder os et æstetiske sprog som er særdeles velegnet til formidling og bearbejdning af følelsesmæssige og personlige forhold. Teoretiker Malcolm Ross udtrykker at æstetisk virksomhed udvikler en følelsesintelligens, som er en evne til at varetage sine følelser på en hensigtsmæssig måde.

Den æstetiske virksomhed skal bestå af nogle elementer for at være en læreproces. Der skal være en impuls der påvirker og forstyrrer vores følelsesmæssige system og som driver os nysgerrigt til at forfølge emnet/aktiviteten. Den legende og skabende fantasi er vigtige elementer for at nysgerrigheden fordres. Derudover skal nysgerrigheden have mulighed for at komme til udtryk i nogle forskelli-

ge udtryksformer og derfor kræves endelig at rammer og kunnen opstilles for dette.

En vigtig opgave for pædagogiske æstetiske læreprocesser er derfor tilrettelæggelse af æstetisk virksomhed. Pædagogerne må besidde evnen til selv at lade fantasien skabe samt beherske en grad af færdigheder om materialer og teknikker. Da den æstetiske oplevelse er en individuel oplevelse, er æstetiske læreprocesser ikke en rationel og hurtig vej til opnåelse af fastsatte mål. Snarere er de omveje at gå i bestræbelserne på at gribe livet i dens fulde udfoldelse. Vigtigt er det derfor at æstetisk virksomhed fordres med tillid og glæde, tid og rum samt oplevelser og åbenhed.

Via en æstetisk læreproces udtrykkes følelser og oplevelser, der ikke kan udtrykkes i det daglige talesprog. Leg, rytmik, dans, maling, tegning, teater, historiefortælling er eksempler på æstetisk virksomhed.

De voksne støtter børnene i deres æstetiske udtryk og udvikling; dette bla. ved at give dem kendskab til forskellige materialer, teknikker og redskaber, men også ved at give børnene rum og tid til at lade deres fantasi florere i deres lege. Alle børn bruger meget energi på at skabe sig selv. De forsøger at skabe meninger i de sociale relationer og den verden de befinder sig i. De æstetiske processer er med til at give børnene mulighed for, at lege med forskellige udtryk af sig selv; at fordybe sig i en leg eller i en aktivitet er en god mulighed for også at fordybe sig i sig selv og i andre.

Vi præsenterer ligeledes børnene for andres æstetiske udtryk via bl.a. museumsbesøg, maleriudstillinger, teaterbesøg og ved at lytte til forskellige musikgenrer. Vores legetøj er indkøbt med henblik på at kunne anvendes til mange forskellig slags lege og bruges skabende, så børnene ikke fastlåses, men bruger deres fantasi. Legetøjet skal kunne bruges i fælleslege, så vi styrker fællesskabet. Vores legetøj er så vidt muligt lavet af naturmaterialer.

Vi arbejder med at vise børnene deres egne aftryk; vi hænger så vidt muligt billeder op af hverdagen i børnenes øjenhøjde og på væggene hænger kun børnenes værker. Vi har iPads, som børnene sammen med en voksen kan bruge, men som dog ikke bruges meget. Vi er fortsat i en spæd start mht. digitaliseringen af det pædagogiske rum og er ved at finde vores veje til et fornuftigt brug.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Molvitten har vi 4 personalemøder årligt, hvor alt personale er samlet. Derudover afholdes afdelingsmøder 6 gange årligt. Der holdes stuemøder 1 til 2 gange hver 14 dag, i arbejdstiden.

På personalemødet varetages det fællesskabende samarbejde i huset gennem emner om pædagogisk viden og faglighed. På afdelings- og teams/stuemøderne diskuteres forhold vedrørende afdelingens børn, planlægning af hverdagen og den pædagogiske praksis.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

I det daglige bruger vi kbh/barn og derudover også fotos, tegninger og fortællinger. Nogle hænges op og dokumenterer nogle af de forløb og aktiviteter, der har været iværksat.

Formålet er at læringen synliggøres og gøres til genstand for dialog, for eftertanke og fortolkning af både pædagoger, børn og forældre. På denne måde inddrages børn og forældre i evalueringen af de kontekstuelle læreplaner, en evaluering der skal forstås som refleksion og udforskning; en delt erfaring, som handler om at skabe ny forståelse, ny viden og nye veje, snarere end at måle forudbestemte mål eller bestemte normer for udviklingstrin.

Vi arbejder i to års intervaller med at kvalificere pædagogikken og medarbejdernes kompetencer inden for alle forhold i Molevitten. Således også læreplanstemaerne. Vi foretager derfor løbende evalueringer af vores læreplan i takt med at projektaktiviteterne og tilegnelse af mere viden gør os klogere på det praktisk pædagogiske arbejde.

For at følge børnenes trivsel har vi 1 til 2 gange hver 14. dag stuemøder, hvor børnenes personlige, sociale, kropslige og kognitive liv og læring følges. Vi anvender her egne skemaer og logbogsnotater til eget intern brug. Kbh's kommune har de senere år bedt dagtilbud om at lave to trivselsmålinger TOPI på alle børn, hvilket vi selvfølgelig også gør. Men det er vores egne løbende fortællinger om barnet og miljøet i huset, vi anvender til tilrettelæggelse og refleksioner i vores arbejde.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC